

EVOLUȚIA PARTENERIATULUI PUBLIC-PRIVAT ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP EVOLUTION IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Anna CÎȘLARI¹

Iulia CAPRIAN²

Rezumat

Experiența multor țări a demonstrat potențialul înalt al colaborării productive dintre autoritățile publice și reprezentanții mediului de afaceri în forma parteneriatului public-privat (PPP). În Republica Moldova din anul 2007 până în prezent are loc constituirea sectorului PPP, inițial avându-se în vedere potențialul inițial înalt al acestuia. Către anul 2018 a avut loc formarea cadrului legal și instituțional ale sectorului PPP, precum și o anumită transformare cantitativă și calitativă al sectorului PPP atât la nivel central, cât și cel local. Actualitatea studiului este dictată de necesitatea resetării relațiilor de afaceri dintre autoritățile publice și întreprinzători în scopul soluționării problemelor de interes public în Republica Moldova. Obiectivele de bază ale studiului constau în determinarea particularitățile organizării PPP, de a determina etapele de bază ale dezvoltării sectorului PPP, precum și problemele de bază ale acestui sector. Pentru efectuarea studiului au fost accesate resursele informaționale oficiale, în special rapoartele Agenției Proprietății Publice, precum și publicațiile experților din domeniul dat. În rezultatul cercetării au fost determinate etapele de bază ale sectorului PPP din Republica Moldova. După o dezvoltarea problematică, a fost remarcată mișcarea inerțială în acest domeniu, începând cu anul 2019 fără lansarea proiectelor PPP noi. Această situație s-a format în urma impactului unișir de factori ai mediului de afaceri și complexului de probleme specifice interne ale

¹ Doctorand, Universitatea de Stat din Moldova, str. Al. Mateevici, 60 ; MD-2009. Tel. 079 45 14 26. cep1usm@mail.ru ORCID: 0000-0001-7715-3089

² doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova kaprianusm@gmail.com 0000-0001-7701-5356

sectorului dat. La momentul de față este necesară o reajustare a politicilor publice aferente în scopul apropierii de interesele partenerilor privați. La fel, se prezintă drept binevenită integrarea politicilor promovate în domeniul PPP în activitățile de promovare a strategiei anti-criză la nivel național.

Cuvinte-cheie: parteneriat public privat; partener publi; partener privat;

Abstract

The experience of many countries has demonstrated the high potential for productive collaboration between public authorities and representatives of the business environment in the form of public-private partnerships (PPP). In the Republic of Moldova, from 2007 until now, the PPP sector has been established, initially taking into account its high initial potential. By 2018, the PPP sector's legal and institutional framework had been established, as had a certain quantitative and qualitative transformation of the sector at both the central and local levels. The topicality of the study is dictated by the need to reset business relations between public authorities and entrepreneurs in order to solve problems of public interest in the Republic of Moldova. The main objectives of the study are to determine the peculiarities of the organization of PPP, the basic stages of the development of the PPP sector, as well as the basic problems of this sector. To carry out the study, official information resources were accessed, especially the reports of the Public Property Agency as well as the publications of experts in the given field. As a result of the research, the basic stages of the PPP sector in the Republic of Moldova were determined. Following a difficult development, inertial movement in this field was observed beginning in 2019 without the launch of new PPP projects. This situation arose as a result of the interaction of several factors in the business environment, as well as the complexity of specific internal problems in the given sector. At the moment, a readjustment of related public policies is necessary in order to accommodate the interests of private partners. In the same way, the integration of the policies promoted in the PPP field into the activities to promote the anti-crisis strategy at the national level is welcomed.

Key words: public private partnership; public partner; private partner;

JEL Classification: G18, G38, H83

INTRODUCERE

Autorul Violeta Tincu consideră parteneriatul public-privat (în continuare – PPP) drept „o modalitate de cooperare între o autoritate publică și sectorul privat, respectiv organizații neguvernamentale, asociații ale oamenilor de afaceri ori companii, pentru realizarea unui proiect care produce efecte pozitive pe piața forței de muncă și dezvoltarea locală”. (Tincu, 2016)

În interpretare juridică, PPP „reprezintă o formă juridic întărită de interacțiune a sectoarelor de stat și privat față de proprietatea de stat și municipală, precum și serviciile oferite și prestate de către organele, instituțiile și întreprinderile de stat și municipale, în scopul desfășurării proiectelor social importante într-un spectru larg de tipuri ale activităților economice”. (Potlog, 2014)

În opinia altor experți, „parteneriatul public-privat reprezintă o soluție reală de a îmbunătăți, într-un timp relativ scurt, calitatea serviciilor prestate populației și de a moderniza infrastructura de stat moștenită din perioada sovietică”. (Mihalache, 2012)

Evoluția PPP din Republica Moldova se prezintă în mod contradictoriu.

Dintr-o parte, din anul 2007 a existat o speranță din partea autorităților centrale și locale, că PPP vor deveni soluția eficientă pentru unele problemele economice și sociale. Aceasta se manifesta în perfecționarea permanentă a cadrului juridic al PPP, precum și voința manifestată în anumite documente de politici.

Însă, din altă parte, din anul 2012 începe manifestarea unui pesimism din partea reprezentanților mediului de afaceri. Potențialii parteneri privați din străinătate au manifestat un interes foarte slab față de oportunitățile oferite, iar posibilitățile investitorilor autohtoni sunt relativ modeste.

Această stare de lucruri s-a agravat odată cu declanșarea crizei pandemice din anul 2020, care a fost urmată de criza energetică, iar apoi – de criza post-pandemică actuală.

La fel, implementarea proiectelor PPP este complicată de un șir de probleme serioase.

Articolul dat are drept scop prezentarea tabloului complex al evoluției sectorului PPP din Republica Moldova.

LITERATURA ȘTIINȚIFICĂ DE SPECIALITATE

În urma analizei publicațiilor cu tematica PPP se poate face concluzia reflectării relativ modeste în publicațiile de gen diferit. Cu toate acestea, sunt de menționat lucrările științifice ale autorilor Iurie Mihalache, Eugenia Bușmachi, Ina Crețu, Svetlana Dodon, Natalia Percinschi. Analiza situației în domeniul PPP o găsim și lucrările experților Natalia Vinogradova și Lilia Caracivovschi. Ion Potlog în lucrările sale a acordat o atenție deosebită aspectelor financiare și tendințelor internaționale ale PPP.

Formele alternative de gestionare a serviciilor publice locale, precum și riscurile PPP în Republica Moldova au fost prezentate în lucrările Violetei Tincu. Rolul parteneriatului public-privat în dezvoltarea sistemului contabil a fost examinat de Viorica Ungureanu.

DATA SOURCES AND USED METHODS

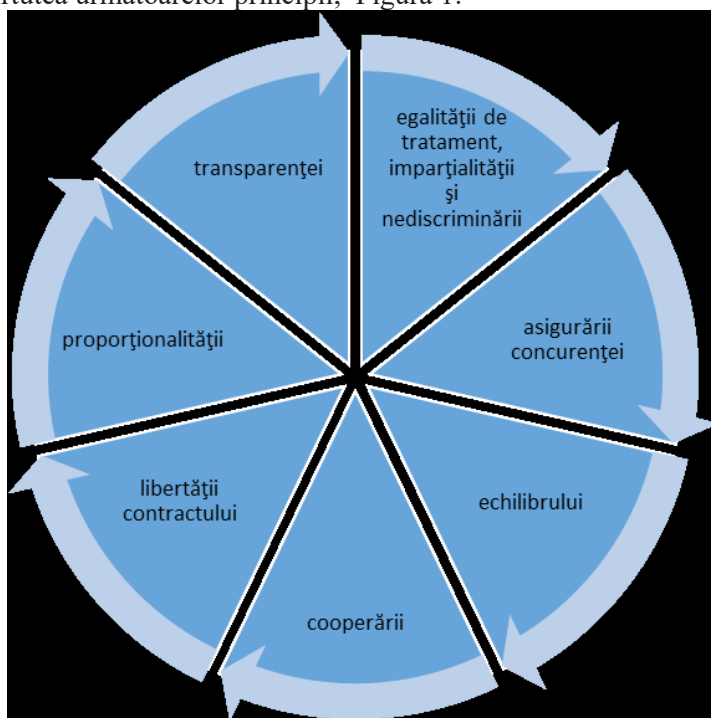
Drept punct de pornire a studiului au servit examinarea cadrului juridic și instituțional al parteneriatului public-privat din Republica Moldova. Apoi a fost efectuată analiza statistică a sectorului PPP, o atenție deosebită fiind acordată rapoartelor Agenției Proprietății Publice. În continuare au fost cercetate problemele evoluției PPP din Republica Moldova prin prisma unor proiecte concrete și opiniile experților.

REZULTATELE CERCETĂRII ȘI DISCUȚII

Primul pas în crearea sectorului parteneriatului public-privat a fost crearea Agenției Proprietății Publice aflate în subordinea Ministerului Economiei în anul 2007.

Baza legală a desfășurării activităților legate de parteneriatul public-privat este formată de Legea cu privire la parteneriatul public-privat. (*Legea...*, n.d.)

Această Lege a avut menirea să pună în aplicare relațiile de parteneriat public-privat în virtutea următoarelor principii, Figura 1:

Figura 1. Principii în aplicarea relațiilor de parteneriat public-privat
Sursa: (*Legea...*, n.d.)

La fel, intenția de atragere a sectorului privat la soluționarea problemelor de infrastructură prin intermediul PPP este menționată în anumite documente de politici adoptate în Republica Moldova:

- Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020” a prevăzut: „Este necesară explorarea potențialului de parteneriat public-privat în domeniul infrastructurii drumurilor și serviciilor de logistică aferente serviciilor de transport și serviciilor aferente infrastructurii drumurilor.” (*Legea...*, n.d.).

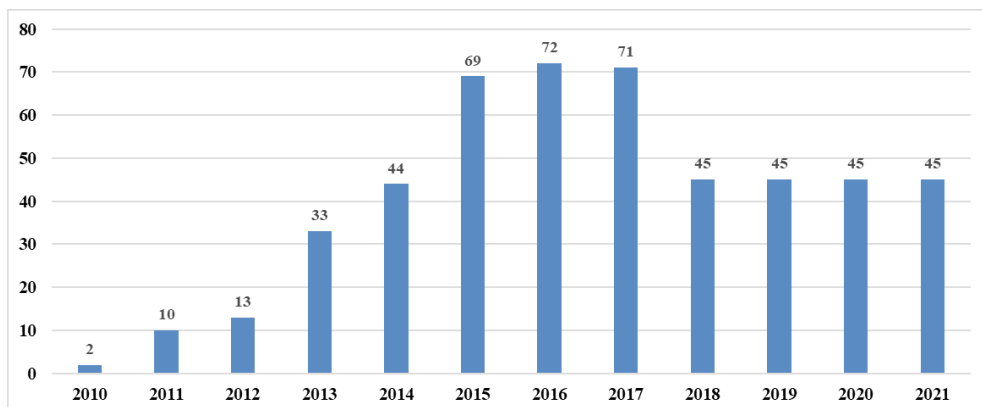
- Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020 PPP a prevăzut: „Pentru dezvoltarea infrastructurii rurale Guvernul va continua promovarea conștientizării rolului critic al realizării și implementării în comun a proiectelor de tip parteneriat public – privat.” De asemenea, s-a remarcat: „Parteneriatul public-privat nu corespunde așteptărilor IMM-urilor și ale autorităților. Deși în anul 2008 a fost aprobată Legea nr.179-XVI cu privire la parteneriatul public-privat, aceasta nu prevede reglementări speciale privind accesul IMM-urilor la contractele publice.” În acest context, această Strategie și-a propus ca unul din obiectivele specifice dezvoltării parteneriatului public-privat în afaceri (*Hotărârea...*, n.d.).

- Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2013-2015 a stabilit obiectivul de diminuare a disparităților semnificative locale, inter- și intra-regionale. Drept unul din mecanismele și instrumentele de realizare a prezentului obiectiv este menționat parteneriatul public-privat în implementarea proiectelor de dezvoltare regională (*Hotărârea...*, n.d.).

- Strategia națională de dezvoltare regională pentru anii 2016–2020 a prevăzut, că „politicile de dezvoltare regională constituie ansamblul de măsuri planificate și promovate de autoritățile administrației publice centrale, regionale și locale în parteneriat cu diverși actori publici sau privați pentru a asigura o creștere economică și socială dinamică și durabilă prin valorificarea eficientă a potențialului local și regional, dar și a resurselor atrase în acest sens”. (*Legea...*, n.d.).

În conformitate cu rapoartele APP, în Republica Moldova realizarea proiectelor PPP are loc în următoarele domenii: infrastructură energetică; resurse energetice alternative și eficiență energetică; transport și infrastructură; dezvoltare logistică; servicii medicale; alte servicii.

În perioada anilor 2010-2021 a avut loc o tendință contradictorie în evoluția PPP din Republica Moldova (Figura 2).

Figura 2. Dinamica proiectelor public-private monitorizate de Agenția Proprietății Publice. Sursa: (Caracivovschi, 2018), (*Raport...*, n.d.), (*Rapoartele...*, n.d.)

Istoria implementării PPP în Republica Moldova a început cu lansarea în anul 2010 a două proiecte de concesiune, ambele având perioada de investire de 2 ani și durata de concesiune de 20 ani (*Raport...*, n.d.):

- Proiectul „Parcarea auto multietajată din preajma Aeroportului Internațional Chișinău” cu valoarea estimată a investiției conform studiului de fezabilitate de 53 milioane lei;

- Proiectul „Centrul de Excelență privind serviciul de imagistică medicală și radiologie din cadrul Instituției Medico-Sanitare Publice Spitalul Clinic Republican” cu valoarea estimată a investiției conform studiului de fezabilitate de 61,5 milioane lei.

După aceasta a urmat o ascensiune rapidă a numărului proiectelor PPP monitorizate de APP până la 72 unități în anul 2016.

Din anul 2018 Agenția Proprietății Publice a monitorizat 45 proiecte, din care 3 au fost finalizate.

Situația de la sfârșitul anul 2021 în domeniul realizării contractelor PPP este prezentată în Tabelul 1.

Tabelul 1

Situația în domeniul contractelor PPP monitorizate APP

Categoria	În total	La nivel central	La nivel local
Contracte active	21	8	13
Contracte finalizate	3	3	0
Contracte în proces de rezoluțiune	6	1	5
Contracte nerealizate	2	1	1
Contracte suspendate	3	0	3
Contracte reziliate	10	2	8
Total	45	15	30

Sursa: (*Raport...*, n.d.)

Din numărul total al proiectelor PPP monitorizate, 15 contracte au fost încheiate la nivel central și 30 contracte – la nivel local.

La situația din anul 2021 în domeniul ocrotirii sănătății au fost 16 contracte PPP, în domeniul construcției fondului locativ pentru angajații din sectorul public – 4 contracte, iar în domeniul modernizării serviciilor publice – 23 contracte.

Analiza evoluției situației existente demonstrează faptul că potențialul multidimensional al PPP în Republica Moldova este puțin valorificat.

În anul 2012 Guvernul Republicii Moldova a aprobat Lista bunurilor proprietate a statului și a listei lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse parteneriatului public-privat (*Hotărârea...*, n.d.) constituită din 29 obiective. Însă în anul 2012 au fost lansate doar 5 proiecte PPP.

Din datele prezentate de Natalia Vinogradova (2014) în articolul său, în septembrie 2013 în Republica Moldova „au fost inițiate în total 259 de proiecte de parteneriat public-privat, majoritatea dintre care (82,6%) sunt proiecte de concesionare a serviciilor de salubritate”. Însă în anul 2013, după cum s-a menționat anterior, APP a monitorizat doar 33 contracte PPP.

În anul 2019 autoritățile central au propus spre examinarea Lista proiectelor, lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse parteneriatului public-privat/concesiunilor de către autoritățile publice centrale compusă din 46 obiective. (*Proiectul...*, n.d.) De asemenea, în același an Guvernul RM a aprobat obiectivele, condițiile parteneriatului public-privat privind crearea Sistemului automatizat de supraveghere a siguranței publice și rutiere în Republica Moldova și cerințele generale privind selectarea partenerului privat. (*Hotărârea...*, n.d.) La fel, în anul 2019 Consiliul Național pentru Parteneriatul Public-privat a examinat inițierea a 23 proiecte PPP.

Însă nici un proiect PPP în perioada anilor 2019-2022 nu a fost lansat.

În conformitate cu rapoartele Agenției Proprietății Publice, suma aproximativă totală a investițiilor în cadrul proiectelor PPP active la sfârșitul anului 2018 a constituit 2895,8 milioane lei. Pentru comparație, este de menționat că investițiile în active imobilizate în anul 2018 în Republica Moldova au constituit 27464,7 milioane lei. (*Investiții...*, n.d.) Prin urmare, suma investițiilor în cadrul proiectelor PPP active (lansate în anii 2011-2018) constituie 10,5% din volumul investițiilor în active imobilizate din anul 2018.

În anul 2012, expertul Iurie Mihalache a atras atenția asupra unui complex de obstacole în implementarea parteneriatelor public-privat în Republica Moldova (Mihalache, 2012):

- În Republica Moldova s-a format un mediu de afaceri corupt și netransparent, „cu care s-au obișnuit practic toți agenții economici din Republica Moldova”;
- În multe domenii și sectoare nu există suficientă expertiză tehnică pentru

asigurarea implicării agenților economici locali.

- Companiile din Republica Moldova nu au experiență suficientă pentru a putea duce la bun sfârșit proiectele PPP inițiate.
- Un impediment în realizarea PPP este costul înalt al finanțării, în special al creditelor bancare;
- Agenții economici străini manifestă puțin interes pentru PPP, cu excepția unor oferte mari.
- Obiectivele scoase la concurs nu sunt atractive pentru investire, deoarece investitorul potențial riscă să suporte cheltuieli enorme, fără a avea profit. Aceasta explică în mare parte apariția reticențelor din partea investitorilor apar reticențe, iar ofertele PPP rămân fără finalitate.

Unii experți au menționat calitatea insuficientă a studiilor de fezabilitate a unor proiecte PPP. În acest context, Natalia Vinogradova (2014) a menționat: „Doar în anul 2012 Agenția Proprietății Publice a avizat 156 studii de fezabilitate pentru proiectele de concesionare a serviciilor de salubritate. Anume în aceste proiecte în studiile de fezabilitate APP a constatat un număr mare de încălcări/defecte. În primul rând, acestea erau practic identice, toate contractele erau prevăzute pentru un termen maxim posibil (49 de ani) și nu corespundeau pe deplin prevederilor legislative; în al doilea rând, unele dintre ele includeau un punct, care indica că în cazul finalizării premature a contractului partenerul public (autoritatea publică locală) va recupera valoarea investiției conform contractului, ceea ce creează un risc mare pentru partenerul public”.

Este de remarcat faptul, că proiectele PPP necesită o cultura antrenorială specifică bazată pe respectarea reciprocă a intereselor părților contractante. Însă în Republica Moldova autoritățile centrale și locale încă nu au căpătat aptitudinile necesare de colaborare cu business-ul privat.

În practica PPP din Republica Moldova sunt cunoscute cazuri, în care partenerul public nu și-a îndeplinit obligațiile asumate.

De exemplu, în Raportul auditului de performanță privind sistemul parteneriatului public-privat din anul 2016 al Curții de Conturi se menționează: „În cadrul contractării serviciilor de salubritate de către APL Bălți, deși studiul de fezabilitate a prevăzut concesionarea serviciilor de salubritate și construcția uzinei ecologice, de facto, primăria mun. Bălți (partenerul public) a încheiat în perioada 2012-2014, mai multe contracte cu diferiți agenți economici, inclusiv selecțai neregulamentară (nefiind respectate condițiile PPP), a cesionat drepturile de la un agent economic la altul, acțiuni care nu sînt prevăzute de cadrul legal, precum și nu a identificat un teren pentru realizarea obiectivului de construcție a uzinei ecologice. Prin urmare, deși prevederile cadrului regulamentar PPP⁷⁴ nu permit acceptarea diminuării responsabilităților partenerilor privați, încheierea mai multor contracte au admis aceste situații, precum și au dus la nerepartizarea echilibrată a riscurilor între

părți.” (*Raportul...*, n.d.)

Din altă parte, disciplina antreprenorială a multor parteneri privați existenți și potențiali este foarte joasă.

Problema neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către partenerul privat poate fi remarcată în desfășurarea proiectului PPP „Concesionarea activelor aflate în gestiunea Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” și a terenului aferent acestora” lansată în anul 2013 pe un termen de 49 de ani. Contractul încheiat între Agenția Proprietății Publice cu S.R.L. „Avia Invest” a prevăzut că partenerul privat s-a angajat să facă o investiție de 244,2 milioane euro, plătind anual în bugetul de stat, începând cu data de 30.08. 2018, redevența în mărime de 1% din suma venitului din vânzări ale întreprinderii concesionale. (*Raport...*, n.d.) În conformitate cu planul investițional aferent, la sfârșitul anului 2019 suma mijloacelor investite urma să constituie 160,3 milioane euro, suma reală a investițiilor efectuate a fost de 94,1 milioane euro. Drept consecință, Agenția Proprietății Publice a pornit procesul de reziliere a contractului. În urma parcurgerii procedurilor judiciare respective, în noiembrie 2022 contractul de concesiune a fost anulat.

Un alt exemplu este legat de proiectul PPP „Privind modernizare și eficientizare activității Î.S. „Gările și Stațiile Auto” cu termenul de 25 ani și suma investițiilor de 200,5 milioane lei. Partenerul privat S.R.L. „Gările Auto Moderne” în termen de 3 ani urma să finalizeze lucrările de modernizare a infrastructurii și activității a 30 de filiale ale gărilor și stații auto.

În octombrie 2019 Comisiei de anchetă pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizării și concesionării proprietății publice (2013-2019) a pus la îndoială necesitatea acestui proiect PPP, invocând următoarele argumente: „Din 2012 și până la trecerea în gestiunea privată, ÎS ”Gările și Stațiile Auto” activa în regim normal, fără situații critice de ordin financiar, înregistrând anual, profit constant de aproximativ 5 mil. lei. Cifra de afaceri ÎS ”Gările și Stațiile Auto” depășea constant, în ultimii ani, 50 mil. lei anual, iar rulajul prin conturi depășea 400 mil. lei – deoarece întreprinderea încasa integral banii pe biletele vândute, reținându-și un comision de 10% pentru vânzare. Așadar, 40-45 mil. lei venit din vânzări de bilete înseamnă încasări de 400-450 mil. lei.” (*Igor...*, n.d.)

Referitor la implementarea acestui proiect PPP au fost menționate următoarele nereguli (*Igor...*, n.d.):

- Nerespectarea exactă a principiilor aplicate în domeniul parteneriatului public-privat în conformitate cu cadrul legislativ în vigoare;

- Organizarea incorectă a fluxurilor financiare. În special este vorba de neacoperirea unei părți din creanțele transportatorilor față de gări de peste 7 milioane lei;

- Neefectuarea investițiilor planificate pentru 2019 în volum de 35 milioane lei de către partenerul privat;

- Prevederea în contract a unor penalități de întârziere a lucrărilor la nivel nesemnificativ, ceea ce nu reprezintă o pârghie de impunere a partenerului privat să respecte termenele de dare în exploatare.

Probleme importante au fost manifestate în cadrul proiectelor PPP în domeniul dializei în ambulatoriu. În anul 2014 au fost încheiate contractele PPP între Ministerul Sănătății și Consorțiul „BB-Hamodialyse Handelsgesellschaft MBH” din Germania, cu instituțiile medicale: IMSP Spitalul Clinic Republican, IMSP Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Urgentă și IMSP Institutul Mamei și Copilului, pe o perioadă de realizare de 25 ani și o valoare totală a investițiilor planificate de 15 milioane euro. (*Raport...*, n.d.)

În anul 2018 s-a constatat onorarea parțială a angajamentelor asumate de către partenerul privat și-a, iar în 6 raioane nu au fost efectuate investițiile preconizate de contractele PPP și respectiv Centrele de dializă nu au fost create.

Prin implementarea parțială a acestor proiecte PPP a fost, prin esență, monopolizată piața în domeniul dializei în ambulatoriu, fiind necesară intervenția respectivă a autorităților centrale din Republica Moldova.

Drept problematică se prezintă evoluția proiectului PPP „Proiectarea și construcția arenei polivalente de interes național” lansat în 2018 cu obiectivul de proiectare, construcție, dotare tehnică și dare în exploatare a arenei polivalente de interes național (denumit „Chișinău Arena”) pentru un termen de 12 ani și cu o valoare inițială a investițiilor de 43 milioane euro.

Cu toate că darea în exploatare a obiectivului trebuia să aibă loc în mai 2020, aceasta a avut loc abia în decembrie 2022, în mare parte, din cauza necesității soluționării problemei lacunei din proiectul, care nu a prevăzut construcția căilor de acces. Pentru soluționarea acestei probleme au fost alocate mijloace financiare suplimentare, fiind necesar timp pentru desfășurarea procedurilor necesare pentru efectuarea lucrărilor respective. În perioada de amânare a inaugurării arenei polivalente au fost suportate costuri importante de întreținere.

CONCLUZII

Parteneriat public-privat este o formă specifică de colaborare, de regulă, pe termen lung între o anumită autoritate publică și sectorul privat pentru soluționarea unor probleme de interes public. În Republica Moldova evoluția sectorului PPP poate fi divizată în trei etape de bază. În perioada anilor 2007-2016 a avut loc formarea primară a cadrului juridic și instituțional, precum și un avânt important în lansarea proiectelor PPP. În perioada 2016-2018 a avut loc o anumită activitate de ajustare administrativă, corecție a relațiilor dintre entitățile publice și sectorul privat, precum și un declin al numărului proiectelor PPP lansate. Apoi a urmat o perioadă de derulare inertială a proiectelor PPP lansate anterior și lipsa unor contracte noi. Cercetarea efectuată demonstrează, că sectorul PPP din Republica

Moldova se află sub influența factorilor generali de criză de natură pandemică, energetică și post-pandemică, precum și alte probleme de ordin general al mediului de afaceri. În același timp sectorul PPP necesită soluționarea unui complex de probleme specifice proprii. Toate acestea impun resetarea relațiilor autorităților publice cu partenerii privați și ajustarea politicilor aferente ca element al politicilor anticriză.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. CARACICOVSCHI, Lilia (2018) *Evolutions and trends of public private partnership in the Republic of Moldova*, Culegere de articole selectivă ale Simpozionului Științific Internațional al Tinerilor Cercetători, Ediția a XVI-a 27-28 aprilie 2018, Chișinău e-ISBN 978-9975-75-926-7, p. 245-252
2. *Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 419 din 18.06.2012 cu privire la aprobarea listei bunurilor proprietate a statului și a listei lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse parteneriatului public-privat* (Publicată la 22.06.2012 în Monitorul Oficial Nr. 126-129 art. 457)
3. *Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 685 din 13.09.2012 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012–2020* (Publicată la 21.09.2012 în Monitorul Oficial Nr. 198-204 art. 740)
4. *Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 685 din 04.09.2013 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2013-2015* (Publicată la 13.09.2013 în Monitorul Oficial Nr. 198-204 art. 792)
5. *Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 82 din 11.02.2019 cu privire la aprobarea obiectivelor, condițiilor parteneriatului public-privat privind crearea Sistemului automatizat de supraveghere a siguranței publice și rutiere în Republica Moldova, a cerințelor generale privind selectarea partenerului privat, precum și la modificarea unei hotărâri de Guvern* (Publicată la 22.02.2019 în Monitorul Oficial Nr. 59-65 art. 123)
6. Igor Munteanu a susținut o conferință de presă ca urmare a examinării Raportului privind modernizarea și eficientizarea ÎS "Gările și Stațiile Auto", <https://www.parlament.md/Actualitate/Comunicatedepresa/tabid/90/ContentId/5529/language/ro-RO/Default.aspx>
7. *Investiții în active imobilizate în anul 2018*, https://statistica.gov.md/ro/investitii-in-active-imobilizate-in-anul-2018-9521_3184.html
8. *Legea Republicii Moldova nr.179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat* (Publicată la 02.09.2008 în Monitorul Oficial al Republicii

- Moldova nr.165-166, art.605)
9. *Legea Republicii Moldova nr.166/2012 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020”* (Publicată la 30.11.2012 în Monitorul Oficial Nr. 245-247)
  10. *Legea Republicii Moldova nr. 239/2016 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020* (Publicată la 03.02.2017 în Monitorul Oficial Nr. 30-39 art. 65)
  11. *Legea Republicii Moldova nr. 239/2016 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare regională pentru anii 2016-2020* (Publicată la 03.02.2017 în Monitorul Oficial Nr. 30-39 art. 65)
  12. MIHALACHE, Iurie (2012) *Aspecte teoretico-practice cu privire la parteneriatul public-privat*, În: *Revista Națională de Drept*, Nr. 8, 2012, p. 21-26, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/21_26_Aspecte%20teoretico-practice%20cu%20privire%20la%20parteneriatul%20public-privat.pdf
  13. POTLOG, Ion (2014) *Particularitățile atragerii capitalului de risc în cadrul parteneriatelor public-private*, În: *Revista Economie și sociologie*, Nr. 3/2014, p. 157-161, ISSN 1857-4130, <https://economy-sociology.ince.md/?edmc=869>
  14. *Proiectul Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea listelor proiectelor, lucrărilor, lucrărilor și serviciilor de interes public național propuse parteneriatului public-privat/ concesiunilor de către autoritățile publice centrale*, https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/proiectul_283.pdf
  15. *Rapoartele Agenției Proprietății Publice privind administrarea și deetatizarea proprietății publice de stat pentru anii 2018-2021*, <https://app.gov.md/rapoarte-anuale-3-450>
  16. *Raport privind administrarea și deetatizarea proprietății publice de stat în anul 2011*, https://www.serviciilocale.md/public/publications/19770_md_raport2011.pdf
  17. *Raport privind administrarea și deetatizarea proprietății publice de stat în anul 2018*, https://app.gov.md/storage/upload/administration/reports/30/raport_fin_final_red_1_0.pdf
  18. *Raport privind administrarea și deetatizarea proprietății publice de stat în anul 2019*, http://www.app.gov.md/storage/upload/administration/reports/62/Raport_APP_2019.pdf
  19. *Raport privind administrarea și deetatizarea proprietății publice de stat în anul 2021*, <https://app.gov.md/storage/upload/administration/reports/104/Raport%20privind%20administrarea%20%C8%99i%20deetatizarea%20propriet%C4%83%C8%9Bii%20publice%20de%20stat%20%C3%AE%20anul%202021.pdf>

20. *Raportul auditului de performanță privind sistemul parteneriatului public-privat*, <https://www.rise.md/wp-content/uploads/2016/11/Curtea-de-Conturi-Raport-audit-privind-sistemul-parteneriatului-public-privat-2016-.pdf>
21. TINCU, Violeta (2016) *Provocări ale gestionării serviciilor publice locale prin parteneriat public-privat*, În: *Revista Administrarea Publică*, Nr. 4, 2016, p. 31-36, ISSN 1813-8489, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/31_36_Provocari%20ale%20gestionarii%20serviciilor%20publice%20locale%20prin%20parteneriat%20public-privat.pdf
22. VINOGRADOVA, Natalia (2014) *Analiza factorilor și formelor de parteneriat public-privat în Republica Moldova*, *Analele Institutului Național de Cercetări Economice*, Ediția a IV-a / nr. 1, 2014, p. 59-64, ISSN 1857-3630 /ISSNe 1857-3630, https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Analiza%20factorilor%20si%20formelor%20de%20parteneriat%20public_privat%20in%20RM.pdf

